

FOLKETINGET

Det finanspolitiske rammeværk: Den offentlige gæld

CENTRALE BEGREBER

Med den offentlige sektors gæld mener økonomer ofte **den offentlige sektors finansielle nettogæld**, der opgør den offentlige sektors samlede finansielle formue. Nettogælden fremkommer ved at fratække det offentlige aktiver (såsom aktier og obligationer) fra det offentlige passiver (såsom gæld). Nettogælden opgøres typisk til kursværdi, dvs. til markedsværdien.

ØMU-gælden er derimod et bruttogældsbegreb, der ikke medregner det offentlige aktiver (eksempelvis obligationer og aktier), men alene tager udgangspunkt i den offentlige sektors gæld/lån. Endvidere opgør EU ØMU-gælden til den nominelle værdi.

INSTITUTIONELLE KRAV

EU stiller et traktatfæstet krav til *alle* EU-lande om, at ØMU-gælden som udgangspunkt ikke må overstige 60 pct. af BNP.

DANSK LOVGIVNING

Budgetloven stiller ikke krav til størrelsen af den offentlige gæld. De finanspolitiske målsætninger har således primært fokus på saldoen og udgiftssiden.

Finansministeren er ved lov bemyndiget til at optage statslån op til en vis grænse, mens det er indenrigsministeren, der fastsætter reglerne for kommunernes og regionernes mulighed for at optage gæld.

LÆS MERE HER:

www.altandet-lige.dk/blog/poulschou/sammenhaengen-mellem-offentlig-saldo-gaeld-739

"Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2023 - teknisk fremsættelse", Finansministeriet aug. 2019

EU medregner ikke offentlige aktiver

Når økonomer skal opgøre den samlede offentlige sektors gæld sonderer de normalt mellem den offentlige nettogæld og ØMU-gælden. De to gældsbegreber er ikke identiske og afviger derfor fra hinanden med hensyn til opgørelsesmetode.

Mange økonomiske analyser, herunder Finansministeriets holdbarhedsberegning, tager udgangspunkt i den offentlige sektors samlede finansielle nettogæld. Nettogælden viser den offentlige sektors aktuelle finansielle forpligtelse, hvis alle finansielle aktiver (herunder eksempelvis aktier i Ørsted) indløses, og passiverne nedbringes med de frigjorte midler.

ØMU-gælden

EU stiller imidlertid ikke krav til det offentlige nettogæld, men derimod til alle EU-landenes ØMU-gæld.

ØMU-gælden er et bruttogælds-begreb. Det betyder f.eks., at statsens andel i det børsnoterede selskab Ørsted ikke indgår i ØMU-gælden. Det samme gælder det offentlige beholdning af obligationer. Til forskel fra det offentlige nettogæld opgør EU ikke ØMU-gælden til markedsværdien, men derimod til den nominelle værdi – dvs. som det beløb, der skal betales, hvis gælden først afdrages, når den udløber.

EU stiller et traktatfæstet krav om, at ØMU-gæld som udgangspunkt ikke må overstige 60 pct. af BNP.

Hvis et medlemsland har en gæld, der er større end det, skal landet præsentere en plan for, hvorledes det gradvist vil reducere gælden ned mod grænsen på 60 pct. af BNP.

Danmark opfylder EU's krav

Finansministeriet forventer, at ØMU-gælden vil udgøre 33,5 pct. i 2020.

Samtidig forventer Finansministeriet, at det offentlige samlede aktiver vil overstige det offentlige passiver. Dermed vil det offentlige have en nettoformue på 3,6 pct. af BNP i 2020.

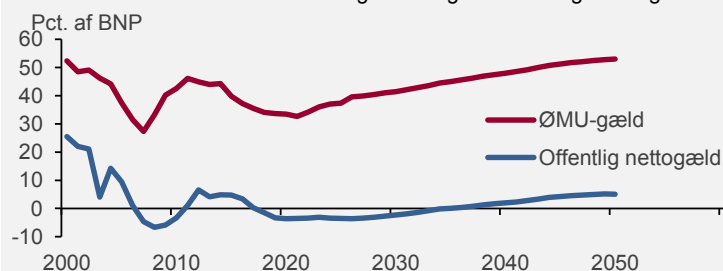
ØMU-gæld forventes at stige

Figuren nedenfor viser, at Finansministeriet forventer, at ØMU-gælden vil vokse fra 33,5 pct. af BNP til 53 pct. af BNP frem mod 2050, hvor EU's krav således bliver mere nærværende. Nettoformuen vendes til en nettogæld, der imidlertid alene forventes at udgøre 5 pct. af BNP i 2050.

Når ØMU-gælden stiger, uden at offentliges finansielle stilling forværrer tilsvarende, skyldes det en omlægning af låntagningen i den almene boligsektor og en forøget adgang til at udskyde betalingen af stigninger i boligskatte. Det afspejler netop, at ØMU-gælden er et bruttogælds-begreb og derfor ikke medregner endnu ikke-betalte boligskatte eller det offentlige fordringer (obligationer) på den almene boligsektor.

Den offentlige nettogæld er lavere end ØMU-gælden

Finansministeriets skøn over ØMU-gælden og den offentlige nettogæld

Kilde: "Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2023 - teknisk fremsættelse", Finansministeriet aug. 2019

FOLKETINGET

For særligt interesserede

Reglerne vedrørende EU's krav til den offentlige gæld er komplekse. Nedenfor dykkes ned i tre aspekter. Oplysningerne er tiltænkt særligt interesserede. For en uddybning kontakt økonomisk chefkonsulent Kathrine Lange (3323), Kathrine.Lange@ft.dk

Sammenhæng mellem den offentlige saldo og ØMU gælden

Der er ikke nogen klar sammenhæng mellem budgetunderskuddet og ØMU-gælden. Det skyldes bl.a., at ØMU-gælden er et bruttogældsbegreb og dermed ikke måler den offentlige sektors egentlige finansielle nettoformue. Hvis den offentlige sektor optager lån for at investere midlerne i statsvirksomheder eller obligationer, kan det føre til, at ØMU-gælden stiger – også selv om nettogælden ikke er steget, og der egentlig er overskud på den offentlige saldo.

Hertil kommer, at der heller ikke er nogen entydig sammenhæng mellem saldo og udviklingen i nettogælden. Det skyldes, at afkast fra et aktiv eller udgiften ved et passiv også kan bestå af kursgevinster/kurstab, der ikke indgår i den offentlige saldo. Det kan sammenlignes med, at afkastet fra aktier jo ikke bare består af udbytter, men også af kursgevinsten på selve aktien.

For Danmarks vedkommende leder dette forhold til, at man kommer til at undervurdere det offentlige formueudvikling, hvis man alene fokuserer på udviklingen i saldoen: Betalingen for den offentlige sektors passiver/gæld optræder primært i form af egentlige renteudgifter, der bidrager negativt til den offentlige sektors saldo. Afkastet fra den offentlige sektors aktiver – eksempelvis afkastet fra statsvirksomheder – består derimod også af kursgevinster (stigninger i aktiekursen). Det betyder, at man kommer til at overvurdere det offentlige nettolåntagning, hvis man alene fokuserer på underskuddet på den offentlige saldo.

Nationalbanken og Danmarks Statistik opgør statsgælden på hver deres måde

Til forskel fra den offentlige gæld, der omfatter hele den offentlige sektor, refererer statens gæld, alene til den gæld, som staten har optaget. Nationalbanken og Danmarks Statistik opgør begge gælden til markedsværdi, men definerer statsgælden på to forskellige måder.

Nationalbanken opgør alene den del af statens bruttogæld, som bliver forvaltet af Nationalbanken selv.

Danmarks Statistik opgør derimod den samlede statslige bruttogæld, hvor samtlige passiver er inkluderet. Danmarks Statistik opgør også nettogælden, hvor samtlige statslige finansielle aktiver er fratrukket samtlige statslige passiver.

Danmarks Statistik og Finansministeriet indberetter til EU

Danmarks Statistik er ansvarlig for indberetning af de faktiske (historiske) tal for den offentlige saldo og ØMU-gælden til EU, mens Finansministeriet er ansvarlig for indberetning af prognoser (forventede tal).

Udover ØMU-gælden opgør Danmarks Statistik også den offentlige sektors samlede netto- og bruttogæld. Til forskel fra ØMU-gælden, inkluderer den bruttogæld, som Danmarks Statistik opgør, alle det offentlige passiver. Eksempelvis indgår udgiften til optjente, men endnu ikke udbetalte feriepenge til offentligt ansatte i det offentlige bruttogæld, mens denne udgiftspost ikke er inkluderet i ØMU-gælden.